

לפני טיפול מתקדם

טיפול ביולוגי ומולקולות קטנות – בדיקות, חיסונים והכנה

לפי הנחיות האיגוד האירופי לקרוהן ולקוליטיס (ECCO) לזיהומים, 2026, והנחיות האיגודים הישראליים לסקר שחפת · ספטמבר 2026

למטופל/ת: טיפולים מתקדמים מרגיעים את הדלקת בכך שהם מווסתים חלק ממערכת החיסון. כדי שהטיפול יהיה בטוח ככל האפשר, בודקים מראש שאין זיהום רדום (כמו שחפת או צהבת B) ומעדכנים חיסונים. **רצוי לעשות זאת כבר בזמן האבחון** – כדי שלא יהיה עיכוב כשהטיפול נדרש. הביאו לביקור את פנקס החיסונים או תדפיס מהקופה.

הרשימה שלהלן מיועדת לרופא/ה המטפל/ת. מומלץ להשלים אותה באבחון ולעדכן לפני כל הסלמה בטיפול. **□ = הסעיפים החשובים ביותר.**

חיסונים

חומתים – אפשר גם בזמן הטיפול

- ☐ **שפעת** – מדי שנה.
- ☐ **פנאומוקוק** – פרבנאר 20, מנה חד-פעמית.
- ☐ **שלבת חוגרת** – **שינגריקס** (אינו חי), 2 מנות, לכל מבוגר שמקבל או עומד לקבל טיפול מדכא חיסון.
- ☐ **צהבת B** – כשאין הוכחה לנוגדנים בבדיקת דם; בדיקת anti-HBs 4 שבועות לפחות אחרי המנה האחרונה.

- **צהבת A** – ללא עדות לחסיונות.
- **HPV** – לנשים ולגברים, לפי המלצות משרד הבריאות.
- **קורונה** – לפי המלצות משרד הבריאות.
- **RSV** – מגיל 60, בטיפול מדכא חיסון.

חיים – רק לפני הטיפול

- חצבת-חזרת-אדמת, אבעבועות רוח, קדחת צהובה – **3-4 שבועות לפחות לפני תחילת הטיפול.**
- אחרי הפסקת טיפול: **חודש לפחות**; בתרופות שנשארות בגוף זמן רב – יותר. **התייעצו עם הרופא המטפל.**
- פרדניזון 20 מ"ג ליום ומעלה במשך שבועיים ומעלה נחשב טיפול מדכא חיסון.

בני הבית: מומלץ שיתחסנו. מותר להם לקבל גם חיסונים חיים (חצבת-חזרת-אדמת, אבעבועות רוח, רוטה). אחרי חיסון רוטה לתינוק – שטיפת ידיים אחרי החלפת חיתול.

בדיקות

שיחה מקדימה

- זיהומים בעבר: שחפת, צהבת B/C, אבעבועות רוח ושלבת חוגרת, הרפס, EBV, HIV.
- ארץ מוצא, מגורים או נסיעות לאזורים שבהם שכיחים שחפת, מלריה, קדחת צהובה וטפילים.
- מצב חיסונים מתועד.

בדיקות דם

- צהבת B: anti-HBc, anti-HBs, HBsAg.
- צהבת C: anti-HCV.
- HIV – לאחר הסבר.
- EBV IgG – במיוחד לפני אזהותיפריין (אימורן) או פורינטול.
- כשאין תיעוד לחיסון או למחלה: נוגדנים לאבעבועות רוח, חצבת, חזרת, אדמת וצהבת A.
- ספירת דם ותפקודי כבד.

סקר שחפת רדומה

- ☐ **מנטו (PPD)** – קריאה אחרי 72 שעות לפי קוטר ההתקשות: 0-4 מ"מ שלילי (0 מ"מ לחזור אחרי שבוע); 5-10 מ"מ גבולי; מעל 10 מ"מ חיובי.
- **בדיקת דם לשחפת (IGRA, קוונטיפרון)** – כשהמנטו גבולי. אינה בסל.
- ☐ **צילום חזה** – לשלילת שחפת פעילה.
- שחפת רדומה: טיפול מונע מלא; אפשר להתחיל טיפול ביולוגי כחודש אחרי תחילתו.
- סקר חוזר אחרי חשיפה משמעותית, ומדי שנה למי שבסיכון מוגבר.

נסיעה לחו"ל

- מרפאת מטיילים חודש לפחות לפני הנסיעה – לחיסונים ולמניעת מלריה לפי היעד.
- קדחת צהובה היא חיסון חי.

בדיקות שגרה

- בדיקה גינקולוגית שנתית ומשטח צוואר הרחם.
- בדיקת עור שנתית והגנה מהשמש.
- מומלצות לכל המטופלים – בדיקת כמו לכלל האוכלוסייה.

לפי סוג התרופה

- **זפוסיה, ולסיפיטי:** אק"ג; בדיקת עיניים בסוכרת או דלקת עיניים בעבר; תפקודי כבד; לחץ דם; בדיקת תרופות שמאטות דופק.
- **קסלג'ני, רינבוק:** הערכת סיכון ללב ולקרישי דם; שומנים בדם; שינגריקס לפני הטיפול.

מקורות:

Yanai H, Ellul P, Verstockt B, et al. ECCO Guidelines on the Prevention, Diagnosis, and Management of Infections in Inflammatory Bowel Disease. J Crohns Colitis. 2026;20(7):jjag071.

Gisbert JP, Chaparro M, Verstockt B, et al. ECCO Guidelines on Therapeutics in Ulcerative Colitis: Medical Treatment. J Crohns Colitis. 2026;20(7):jjag066.

הנחיות האיגוד הישראלי לראומטולוגיה לסקר שחפת לפני טיפול (2014) · קווים מנחים לשחפת חבויה, האיגוד הישראלי לרפואת ריאות (2020).

ד"ר אייל שחר · shachar-gastro.co.il · המידע כללי ואינו מחליף הערכה רפואית אישית.